

Temos

*Mokinio, turinčio specialiųjų ugdymosi poreikių, pasiekimų vertinimas.
Mokinio, turinčio specialiųjų ugdymosi poreikių, individualios pažangos
vertinimas.*

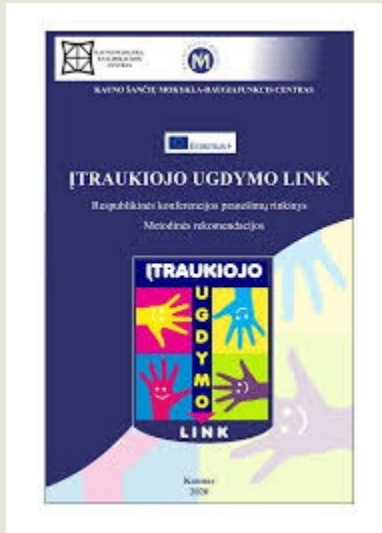
Diagnostinis ir formuojamasis vertinimas padeda mokiniui, turinčiam specialiųjų ugdymosi poreikių, mokytis efektyviau, nes leidžia suprasti jo gebėjimus, pažangą ir poreikius. Jie skiriasi tikslu, laiku ir poveikiu mokymo procesui.

Diagnostinis vertinimas yra *pradinis mokinio žinių, gebėjimų ir poreikių nustatymas*, atliekamas prieš pradedant mokymą arba naują temą. Jo tikslas – išsiaiškinti, ką mokinys jau moka, kur yra spragos, kokie yra jo stiprieji ir silpnieji aspektai. Tai ypač svarbu mokiniams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių (SUP), nes leidžia pritaikyti mokymo turinį ir metodus pagal individualius gebėjimus. Diagnostinis vertinimas gali būti atliekamas testais, pokalbiais, stebėjimu ar užduotimis, kurios atskleidžia mokinio mąstymo būdus ir strategijas. *Pavyzdžiui*, mokinys, turintis kalbos sutrikimų, gali atlikti žodyno testą, kurio rezultatai parodys, kokius žodžius jis supranta, kokius painioja. Mokytojas, remdamasis šiais duomenimis, parinks tinkamą mokymo medžiagą ir metodiką. Diagnostinis vertinimas nėra skirtas pažymiams rašyti – jis padeda mokytojui planuoti ugdymą.

Formuojamasis vertinimas – tai *nuolatinis mokinio pažangos stebėjimas mokymosi proceso metu*. Jo tikslas – suteikti mokiniui grįžtamąjį ryšį, skatinti mokymosi motyvaciją ir padėti jam tobulėti. Mokytojas stebi, kaip mokinys atlieka užduotis, kokias strategijas taiko, kaip reaguoja į sunkumus, ir remdamasis tuo koreguoja mokymo procesą. Formuojamasis vertinimas gali būti žodinis komentaras, pastaba, refleksijos lapas, savęs vertinimas ar klasės draugų įžvalgos.

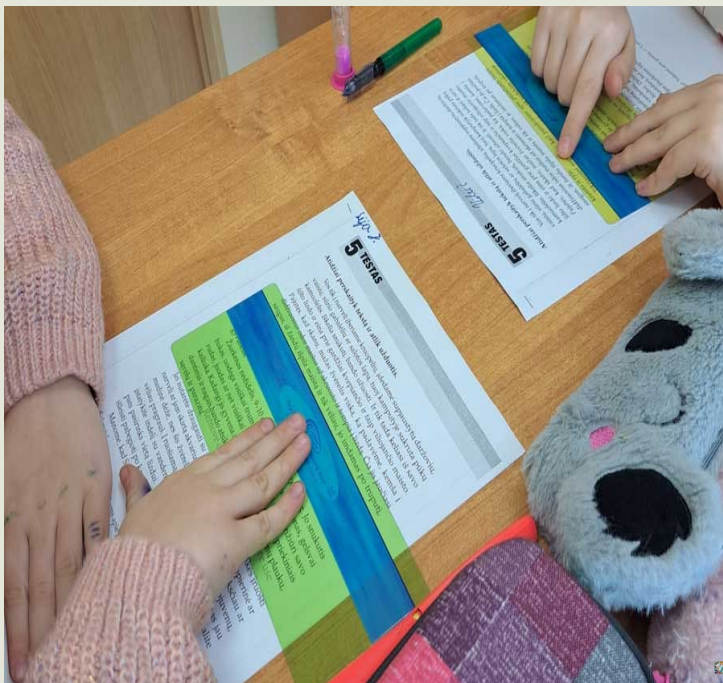
Pavyzdžiui, mokinys, turintis dėmesio sutrikimų, gali gauti trumpas užduotis su aiškiais etapais. Mokytojas stebi, kaip mokinys susidoroja su kiekvienu etapu, ir pateikia pastabas: „Puikiai susikaupei pirmoje dalyje, galime kartu pažiūrėti, kaip tau sekėsi antroje.“ Tokia grįžtamoji informacija padeda mokiniui suprasti savo pažangą ir skatina mokytis toliau.

Skirtumai tarp diagnostinio ir formuojamojo vertinimo:

- Laikas*: diagnostinis atliekamas prieš mokymą, formuojamasis – mokymosi metu.
- Tikslas*: diagnostinis padeda planuoti mokymą, formuojamasis – koreguoti mokymą ir skatinti pažangą.
- Poveikis*: diagnostinis vertinimas orientuotas į mokytojo sprendimus, formuojamasis – į mokinio mokymosi procesą.

Abu vertinimo būdai yra būtini mokiniui, turinčiam SUP. Jie leidžia kurti individualizuotą ugdymo planą, atsižvelgti į mokinio poreikius, stiprybes ir sunkumus. Mokytojas, taikydamas šiuos vertinimus, ne tik geriau supranta mokinį, bet ir padeda jam pasiekti geresnių rezultatų.

Asmeninė pažanga – tai mokinio individualus tobulėjimas, vertinamas ne pagal bendrus standartus, o pagal jo asmeninius gebėjimus, pradinį lygį ir pasiektą progresą. Stebėseną apima nuolatinį mokymosi proceso fiksavimą, analizę ir grįžtamąjį ryšį, ypač svarbu mokiniams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių (SUP).

Kas yra asmeninė pažanga? Asmeninė pažanga – tai *mokinio individualus augimas*, kuris vertinamas pagal tai, kiek jis patobulėjo nuo savo pradinio taško. Tai reiškia, kad mokinys lyginamas ne su kitais, o su savimi. Mokiniui, turinčiam SUP, pažanga gali būti labai įvairi: nuo gebėjimo susikaupti pamokoje iki savarankiško užduoties atlikimo ar socialinių įgūdžių lavinimo.

Pavyzdžiui, mokinys, turintis autizmo spektro sutrikimą, gali pradėti pamokas be nerimo, išmokti bendrauti su klasės draugais ar išreikšti savo poreikius. Tai – reikšminga pažanga, net jei akademiniai rezultatai lieka stabilūs.

ZIPIO DRAUGAI

PRIEDAS

pedagogui, dirbančiam su specialiųjų ugdymosi poreikių turinčiais vaikais

© 2014 Partnership for Children. Visos teisės saugomos.

Kas sudaro asmeninės pažangos stebėseną?

1. Pradinio lygio nustatymas Mokytojas, kartu su švietimo pagalbos specialistais, įvertina mokinio gebėjimus, poreikius ir stiprybes. Tam naudojami diagnostiniai testai, stebėjimas, pokalbiai su tėvais ir mokiniu.

2. Tikslų formulavimas Nustatomi *realūs, pasiekiami ir individualizuoti tikslai*, atsižvelgiant į mokinio galimybes. Pvz., „Mokinys gebės savarankiškai perskaityti 5 sakinius per pamoką“ arba „Gebės išreikšti emocijas žodžiais“.

3. Nuolatinė stebėseną ir fiksavimas Mokytojas stebi mokinio elgesį, užduočių atlikimą, bendravimą, savarankiškumą. Duomenys fiksuojami stebėjimo lapuose, mokinio aplankuose, refleksijos žurnaluose.

4. Grįžtamasis ryšys Mokiniui teikiama informacija apie jo pažangą: kas pavyko, kur dar reikia pastangų. Tai gali būti žodiniai komentarai, simboliai (pvz., veidukai), trumpi įvertinimai.

5. Vertinimo apibendrinimas Periodiškai (pvz., kas savaitę ar mėnesį) mokytojas apibendrina pažangą, aptaria ją su tėvais, specialistais, o kartais ir su pačiu mokiniu. Tai padeda koreguoti ugdymo planą.

Svarbu:

- Vertinimas turi būti *nuoseklus, objektyvus ir motyvuojantis*.
- Mokinio pažanga turi būti *fiksuoama ne tik akademinėje srityje*, bet ir elgesio, emocijų, socialinių gebėjimų srityse, nes šios sritys tiesiogiai veikia jo mokymosi galimybes ir bendrą savijautą. Fiksavimas turi būti reguliarus ir sistemingas – ne tik tada, kai kyla problemų. Duomenys turi būti naudojami ugdymo plano koregavimui, o ne tik dokumentavimui.
- Mokytojas turi bendradarbiauti su *tėvais, švietimo pagalbos specialistais ir pačiu mokiniu*.

<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/eb1ec5c0670311efad96fef38de4d94a>

1. Elgesio pažangos fiksavimas

Tikslas: stebėti, kaip mokinys laikosi taisyklių, reaguoja į situacijas, geba susikaupti, valdyti impulsus.

Fiksavimo būdai:

- **Elgesio stebėjimo lapai** – mokytojas žymi, kaip dažnai pasireiškia tam tikri elgesio modeliai (pvz., agresija, dėmesio išlaikymas, bendradarbiavimas).
- **Elgesio skalės** – naudojamos vertinti elgesio intensyvumą ar dažnumą (pvz., nuo 1 iki 5).
- **Incidentų registras** – fiksuojami konkretūs įvykiai, jų kontekstas, mokinio reakcija ir taikytos priemonės.
- **Pozityvaus elgesio žurnalas** – akcentuojami teigiami pokyčiai, pvz., „Šiandien mokinys 3 kartus pasisveikino su klasės draugais“.

Pavyzdys: Mokinys, turintis ADHD, pamokos metu geba išbūti 10 minučių be pertraukos. Mokytojas fiksuoja šį pasiekimą ir palaipsniui kelia tikslą iki 15 minučių.

2. Emocinės pažangos fiksavimas

Tikslas: stebėti, kaip mokinys atpažįsta, išreiškia ir valdo emocijas.

Fiksavimo būdai:

Emocijų dienoraštis – mokinys žymi, kaip jautėsi tam tikrose situacijose (pvz., spalvomis, veidukais, žodžiais).

Refleksijos lapai – po pamokos ar veiklos mokinys atsako į klausimus: „Kaip jaučiausi? Kas man padėjo?“

Veidukų metodas – mokinys pasirenka paveikslėlį, atitinkantį jo emocinę būseną.

Mokytojo pastabos – fiksuojama, kaip mokinys reaguoja į kritiką, pokyčius, bendravimą.

Pavyzdys: Mokinys, turintis emocijų raiškos sunkumų, pradeda naudoti žodžius „liūdnas“, „piktas“ vietoj fizinių veiksmų. Mokytojas fiksuoja šį pokytį refleksijos lape.

3. Socialinių gebėjimų pažangos fiksavimas

Tikslas: stebėti, kaip mokinys bendrauja, bendradarbiauja, laikosi socialinių normų.

Fiksavimo būdai:

- **Socialinių įgūdžių stebėjimo lentelės** – vertinama, ar mokinys geba užmegzti kontaktą, dalintis, laukti eilės.

- **Grupinės veiklos analizė** – fiksuojama, kaip mokinys dalyvauja komandinėse užduotyse.

- **Bendraklasių atsiliepimai** – naudojami anoniminiai klausimynai ar žodiniai komentarai.

- **Mokytojo refleksijos** – aprašoma, kaip mokinys reaguoja į bendravimo situacijas, konfliktus, pagalbos prašymus.

Pavyzdys: Mokinys, turintis autizmo spektro sutrikimą, pradeda dalyvauti grupinėse veiklose ir pasako „Aš noriu prisijungti“. Mokytojas fiksuoja šį socialinį progresą.

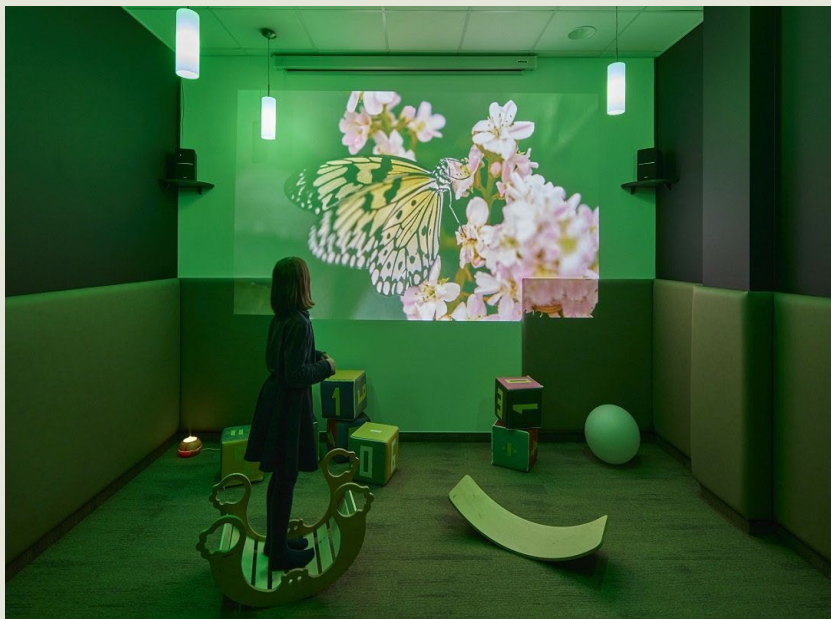
Asmeninės pažangos vertinimo strategijos, taikomos dirbant su mokiniais, turinčiais specialiųjų ugdymosi poreikių (SUP), yra orientuotos į individualų mokinio augimą, o ne į palyginimą su kitais. Šios strategijos padeda mokytojui suprasti, kaip mokinys tobulėja pagal savo galimybes, kokie pokyčiai vyksta jo akademinėje, socialinėje, emocinėje ar elgesio srityje, ir kaip geriausiai jį palaikyti. Strategijos parenkamos atsižvelgiant į mokinio poreikius, sutrikimo pobūdį, ugdymo tikslus ir aplinkos veiksnius.

Viena iš pagrindinių strategijų – individualizuotas vertinimas, kai mokinio pasiekimai vertinami pagal jo pradinį lygį ir asmeninius tikslus. Mokytojas kartu su švietimo pagalbos specialistais nustato, ką mokinys geba pradžioje, ir kokių pokyčių siekiama. *Pavyzdžiui*, mokinys, turintis intelekto sutrikimą, gali pradėti nuo gebėjimo atpažinti spalvas, o po kelių mėnesių – jas įvardyti ir susieti su daiktais. Tokia pažanga fiksuojama ne pažymiais, o stebėjimo lapais, refleksijomis, mokinio darbų pavyzdžiais.

Kita strategija – formuojamasis vertinimas, kai mokytojas nuolat stebi mokinio mokymosi procesą, teikia grįžtamąjį ryšį ir koreguoja ugdymo turinį. Ši strategija ypač veiksminga mokiniams, turintiems elgesio ar emocijų sutrikimų, nes leidžia reaguoti į pokyčius realiu laiku. *Pavyzdžiui*, mokinys, turintis emocijų raiškos sunkumų, pamokos metu geba pasakyti „man liūdna“ vietoj netinkamo elgesio. Mokytojas tai fiksuoja ir skatina mokinį toliau lavinti emocinį intelektą.

Taip pat taikoma savęs vertinimo strategija, kai mokinys pats reflektuoja savo pažangą. Tai gali būti veidukų metodas, spalvų skalė ar paprasti klausimai: „Ką šiandien išmokau? Kas man pavyko?“ Ši strategija tinka mokiniams, turintiems kalbos ar raidos sutrikimų, nes padeda jiems suvokti savo mokymosi procesą ir ugdo savimonę. *Pavyzdžiui*, mokinys, turintis kalbos sutrikimą, po pamokos pasirenka žalią veiduką, reiškiantį, kad jam sekėsi, ir pasako, ką išmoko – tai tampa vertingu duomeniu mokytojui.

Dar viena strategija – portfelio metodas, kai mokinio darbai, užduotys, piešiniai, refleksijos kaupiami aplanke. Tai leidžia stebėti ilgalaikę pažangą ir parodyti, kaip mokinys keitėsi per laiką. Ši strategija ypač naudinga mokiniams, kurių pažanga nėra lengvai išmatuojama testais. *Pavyzdžiui*, mokinys, turintis autizmo spektro sutrikimą, pradžioje piešia tik linijas, o po kelių mėnesių – figūras su emocijomis. Mokytojas fiksuoja šiuos pokyčius ir aptaria su tėvais bei specialistais.

Strategijos taip pat apima bendradarbiavimą su tėvais ir specialistais. Mokinio pažanga vertinama ne tik mokykloje, bet ir namuose, terapijose, užklasinėje veikloje. Mokytojas renka informaciją iš logopedo, psichologo, tėvų ir integruoja ją į bendrą vertinimą. *Pavyzdžiui*, mokinys, turintis dėmesio sutrikimą, namuose geba susikaupti 15 minučių, o mokykloje – tik 5. Mokytojas, žinodamas tai, pritaiko pamokos struktūrą ir vertina pažangą pagal bendrą kontekstą.

Svarbu, kad visos strategijos būtų taikomos nuosekliai, su aiškiais tikslais ir grįžtamu ryšiu. Mokinio pažanga turi būti fiksuojama ne tik akademinėje srityje, bet ir elgesio, emocijų, socialinių gebėjimų srityse, nes tik taip galima užtikrinti visapusišką ugdymą. Vertinimas turi būti motyvuojantis, skatinantis mokinį stengtis, o ne bausti už tai, ko jis dar nesugeba. Mokytojo empatija, lankstumas ir gebėjimas pastebėti net mažus pokyčius yra esminiai veiksniai, užtikrinantys sėkmingą asmeninės pažangos vertinimą.